

Paul de Grauwe: De limieten van de markt

Review door Léon Cornelissen, Chief Economist Robeco

Auteur: Paul de Grauwe
Uitgever: Lannoo
ISBN: 9789401422116

Toen de bekende Vlaamse econoom en senator Paul de Grauwe op zijn 65e in 2012 verplicht moest afzwaaien van de Katholieke Universiteit Leuven, werd hij hoogleraar aan de befaamde London School of Economics (LSE) omdat hij per se actief wilde blijven. Van huis uit is De Grauwe een echte vrije-markt-econoom, maar hij is hierop teruggekomen.

In het in 2014 verschenen *'De limieten van de markt'*, een boek waarin hij zoals hij toegeeft eerst geen zin had, buigt hij zich over de actuele vraag waarom een gezonde mix tussen markt en staat zo moeilijk blijkt. De ondertitel *'De slinger tussen overheid en kapitalisme'* wijst op het verschijnsel dat periodes waarin de markt aan belang wint stevast worden afgewisseld met periodes waarin de overheid de touwtjes stevig in handen neemt. Nu zijn we volgens de Grauwe in een fase beland waarin het kapitalisme zich na een triomftocht die tientallen jaren geduurd heeft, goed bezig is zichzelf te vernietigen. Klimaatverandering en toenemende inkomensongelijkheid zijn grenzen waarop de markt stuit en overheidsingrijpen onvermijdelijk maakt op straffe van een gevaarlijke implosie. Het marktsysteem mist immers zelfregulerende processen die de externe kosten veroorzaakt door het marktsysteem kunnen internaliseren.

Over de gevolgen van de invoering van de euro valt uiteraard veel te zeggen. De Grauwe beperkt zich tot één implicatie maar legt daarmee de vinger op de wonde plek van de Eurozone. De invoering van de euro heeft nationale overheden verzwakt ten gunste van financiële markten. Vanuit het standpunt van nationale overheden, lenen deze in een buitenlandse munt. Consequentie hiervan is dat financiële

markten nationale overheden tegen hun wil in het faillissement kunnen storten. Automatische stabilisatoren zijn buiten werking gesteld, omdat een regering in problemen gedwongen wordt hard te bezuinigen, juist wanneer het slecht gaat met de economie. De boven de nationale regeringen staande ECB is hierbij een nadeel. In tijde van crisis zijn landen volledig afhankelijk van de welwillendheid van niet-verkozen ambtenaren. De aan het kapitalisme eigen zijnde 'booms en busts' worden dieper en dat maakt de eurozone een gevaar voor het vrijemarktsysteem: op den duur wordt de sociale consensus over de voordelen van het marktsysteem immers ondermijnt.

In het laatste hoofdstuk toont De Grauwe zich optimistisch over de tijdige correctie van al te grote inkomens- en vermogensongelijkheid in democratische staten. De externe grenzen (opgelegd door het milieu) van het marktsysteem zullen daardoor volgens De Grauwe eerder bereikt worden dan de interne. De jongste ontwikkelingen geven echter weinig reden tot dit optimisme. De keuze voor Donald Trump als de nieuwe Amerikaanse president wijst niet op de veronderstelde aanwezigheid van relatief sterke interne stabilisatoren, in elk geval thans niet in de Verenigde Staten. Als de voortekenen ons niet bedriegen zal de ongelijkheid alleen maar toenemen de komende jaren met radicale lastenverlichting vooral ten gunste van de allerrijksten. Gecombineerd met op moment van schrijven abnormaal hoge temperaturen op Spitsbergen, is er alle reden voor somberheid over het stuiten op die externe grenzen. De Grauwe constateert dat we onder verwijzing naar Camus' Sisyphus, ondanks dit geen andere keuze hebben dan elke dag opnieuw te beginnen om de neergang te voorkomen. ■